

Elk kind heeft recht op muziekonderwijs op de basisschool

Muziek draagt bij aan levensgeluk. Vanuit haar intrinsieke waarde is muziek nodig om gezond te zijn, ook de samenleving is gezonder met muziek. Muziek maakt onlosmakelijk deel uit van het leven, het hoort bij onze cultuur, bij alle culturen. We grijpen erop terug bij belangrijke momenten; als we vieren, als we rouwen. Muziek heelt, het ontspant, geeft energie, het verbindt mensen en brengt ze nader tot elkaar. We ontlenen er onze identiteit aan.

Het ontwikkelen van muzikaliteit bij kinderen door middel van muziekonderwijs zorgt ervoor dat kinderen betekenis aan muziek kunnen geven. Zodat ze ook zelf een bijdrage kunnen leveren aan belangrijke momenten, door te spelen of te zingen, alleen of samen met anderen. Muziek verrijkt het leven van een kind. Wetenschappelijk onderzoek toont daarbij keer op keer aan dat muziekonderwijs en actieve muziekbeoefening, naast de sociaal-emotionele ontwikkeling, ook de ontwikkeling van het brein bevorderen. Het draagt bij aan bij de creativiteit en het probleemoplossend vermogen.

Muziek en muziek maken leggen kortom een stevige basis voor empathie, sociale binding, creativiteit, kwaliteit van leven, luisteren naar elkaar en openstaan voor verschillen: onmisbare menselijke waarden in onze maatschappij. Daarom is muziekonderwijs op de basisschool - dé plek waar we het voor álle kinderen toegankelijk kunnen maken - zo belangrijk. Muziekonderwijs op de basisschool is dus geen vrijblijvende keuze; het is essentieel!

Wat is er nodig voor structureel muziekonderwijs voor alle basisschoolkinderen?

Om structureel muziekonderwijs op de basisscholen te realiseren zijn er verschillende zaken nodig:

1. bewustwording van het belang van muziekonderwijs onder een breed publiek, waaronder in ieder geval het onderwijs, die uiteindelijk leidt tot normalisering van muziekonderwijs in het curriculum;
2. een goede infrastructuur en goede faciliteiten, op landelijke en regionaal niveau;
3. het muziekonderwijs, van luisteren en zingen tot instrumentaal muziekonderwijs, is eigentijds en sluit aan bij de belevingswereld van leerling, student, en (vak)leerkracht, waardoor er enthousiasme, motivatie en zelfvertrouwen is voor het geven van muziekonderwijs;
4. een doorlopende leerlijn, vanaf groep 1 tot en met de opleidingen in het hoger onderwijs, en goede aansluiting op kinderopvang en buitenschoolse opvang;
5. deskundige leerkrachten en vakleerkrachten, nu en in de toekomst.

Pabo's en conservatoria

De pabo's en conservatoria in Nederland hebben besloten zich gezamenlijk hard te maken voor bovenstaande punten in het algemeen, en de laatste drie punten in het bijzonder. Hieraan ligt de regeling Professionalisering muziekonderwijs pabo's¹, waarin samenwerking tussen de instituten werd gevraagd, ten grondslag. Nu deze samenwerking zo'n twee jaar bezig is, ontstaat de overtuiging dat samenwerking op landelijk niveau en voor langere termijn essentieel is om ervoor te zorgen dat muziek net zo normaal is om te onderwijzen als rekenen, taal en sport. Daarom gaan de pabo's en conservatoria een landelijke samenwerking aan voor de termijn 2020 - 2032.

¹ Deze regeling werd namens het ministerie van OCW uitgevoerd door het Fonds voor Cultuurparticipatie.

Samen ijzersterk

De landelijke samenwerking tussen de pabo's en conservatoria zal het muziekonderwijs sterk maken. Maar het structureel maken van muziekonderwijs op de basisscholen kunnen zij niet alleen. Voor ijzersterk, blijvend muziekonderwijs zijn ook faciliterend overheidsbeleid en landelijke betrokkenheid vanuit de volgende sectoren nodig:

- de (koepels van de) decentrale overheden en ook de rijksoverheid, zodat zij zich in hun beleid altijd bewust zijn van het belang van muziekonderwijs voor de kinderen in hun gebied, en het nut van muziekonderwijs voor hun gebied in bredere zin, waarmee zij de randvoorwaarden kunnen scheppen zoals hierboven genoemd onder punt 1 en 2.
- de koepels van de schoolbesturen, schoolleiders en leerkrachten: scholen hebben de vrijheid hun eigen onderwijs in te richten, en spelen daarmee een essentiële rol.
- het voortgezet onderwijs: naast dat muziekonderwijs een kind veel brengt, zorgt een doorgaande leerlijn voor een gelijk niveau op het gebied van muzikale kennis en vaardigheden bij de overstap van primair naar voortgezet onderwijs
- het middelbaar beroepsonderwijs: naast dat dit onderwijs meeprofiteert van doorgaande leerlijnen, levert het MBO onderwijsassistenten en pedagogisch medewerkers voor de kinderopvang en buitenschoolse opvang.
- het hoger onderwijs: ook het hoger onderwijs profiteert van doorgaande leerlijnen in brede zin. Ook zijn opleidingen op het gebied van pedagogiek zoals de *Associate Degrees Pedagogisch Educatief Professionaal* gebaat bij goed muziekonderwijs. Vanzelfsprekend hebben de pabo's en conservatoria een groot belang bij doorgaande leerlijnen, zodat de cirkel zich sluit.
- de buitenschoolse kinderopvang: zij slaan de brug tussen de school en het buitenschoolse aanbod.
- het buitenschoolse aanbod op het gebied van (instrumentaal) muziekonderwijs van muziekverenigingen, muziekscholen, kunstencentra, etc. Daar zit expertise die scholen kunnen aanspreken. Scholen zijn op hun beurt een kweekvijver voor enthousiasme en talent; conservatoria de leveranciers van goede docenten
- de koepels voor MKB en grootbedrijven: het bedrijfsleven kan het onderwijs financieel en in natura ondersteunen bij de inbedding van muziekonderwijs. Waarom zouden ze investeren? Op de korte termijn draagt muziekonderwijs bij aan een goed vestigingsklimaat; het is immers goed voor de kinderen van medewerkers. Op de langere termijn is het bedrijfsleven gebaat bij medewerkers die creatief en probleemoplossend zijn en goed kunnen samenwerken.
- de private fondsen: zij zoeken projecten en organisaties die met hun donaties positieve bijdragen leveren aan de maatschappij.
- Professionele musici, ensembles, orkesten en verenigingen (via koepels of brancheverenigingen). Zij kunnen vanuit hun unieke mogelijkheden aanvullende programma's verzorgen, passend binnen de leerlijn en kinderen toegang geven tot de ervaring van live muziek en podia. Daarmee wordt een rijke voedingsbodem gecreëerd voor nieuw en divers publiek en talent.
- organisaties die zich hard maken voor kinderen die extra aandacht nodig hebben, zoals kinderen in het speciaal onderwijs en kwetsbare kinderen.
- verenigingen van ouders die er voor zorgen dat kinderen krijgen wat ze nodig hebben en verdienen, en dat bewaken.

Deze lijst is niet uitputtend. We nodigen elke landelijke organisatie die een bijdrage wil leveren aan structureel muziekonderwijs op de basisschool uit om dit manifest te onderschrijven.